

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 383/09-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť R. S., T., zastúpeného advokátom JUDr. G. S., T., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trnave, úradu justičnej a kriminálnej polície, postupom Krajskej prokuratúry v Trnave, postupom Okresného súdu Trnava, postupom Krajského súdu v Trnave, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 9/2009 a jeho uznesením z 13. mája 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2009 doručená sťažnosť R. S. (ďalej len „sťažovateľ“) doplnená podaniami doručenými 15. júna 2009 a 20. októbra 2009, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17

ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a namietaného porušenia čl. 49 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trnave, Úradu justičnej a kriminálnej polície (ďalej len „úrad justičnej a kriminálnej polície“) spočívajúcim v „*použití protiprávne získaných nezákonných telefónnych odposluchov*“, postupom Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“) spočívajúcom v „*podaní obžaloby... na základe nezákonne získaných dôkazov v prípravnom konaní a bez usvedčujúcich dôkazov*“, postupom Okresného súdu Trnava (ďalej aj „okresný súd“) spočívajúcim v „*prijatí nezákonnej obžaloby na predbežnom prerokovaní obžaloby a bez dostatočných dôkazov*“, ako aj v „*nezákonnom držaní mojej osoby vo vyšetrovacej väzbe*“, postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) spočívajúcom v „*porušovaní zákona v môj neprospech a nedostatočne vykonávanou kontrolnou činnosťou nad rozhodnutiami Okresného súdu v Trnave*“, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 9/2009 a jeho uznesením z 13. mája 2009 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol väzobne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi formou spolupáchateľstva podľa § 20 a § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a iné.

Sťažovateľ poukazuje na to, že „*bol... obvinený bez riadnych dôkazov... vinný... bol len preto, že býva v jednej domácnosti s... matkou, ktorá je podľa polície podozrivá z tejto trestnej činnosti*“. Ďalej uvádza, že pri jeho „*obvinení a súdení boli použité telefónne hovory (odposluchy), na ktoré nevydal príkaz žiaden súd, čiže sú nezákonné. Napriek nezákonnosti dôkazov v prípr. konaní krajský prokurátor v Trnave podal na mňa obžalobu...*

Moje sťažnosti proti obvineniu boli stále zamietané a Okresný súd v Trnave obžalobu prijal a odsúdil ma na nepodmienečný trest odňatia slobody...

Ani Krajský súd v Trnave nebral moje odvolania a sťažnosti v úvahu a tieto mi tiež zamietal.

Podľa celkového priebehu a správania sa orgánov činných v predmetnej veci“ nadobudol sťažovateľ presvedčenie, že je diskriminovaný, a to z dôvodu, že je „Róm“.

Z uvedených dôvodov sťažovateľ podal na okresnom súde žalobu o ochranu osobnosti proti sudcom krajského súdu a zároveň vzniesol proti nim námietku zaujatosti, ktorú odôvodnil tým, že je *„so sudcami KS Trnava v súdnom spore s poukazom na § 31 ods. 1 Trestného poriadku“.*

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Ndt 9/2009 z 13. mája 2009 rozhodol, že predmetná trestná vec sa krajskému súdu neodníma dôvodiac, že *«skutočnosť, že som so sudcami Krajského súdu v súdnom spore, nie je dôkazom, že títo sú kvôli tomu voči mne zaujatí..., že moja žaloba o ochranu osobnosti môže byť účelová a „je otázne či ten súd vyhrám“».*

Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd svojím uznesením *„prejudikoval výsledok procesu ešte predtým, než by vo veci rozhodol príslušný súd v občiansko právnom konaní“*, čím podľa jeho názoru porušil jeho označené práva.

Sťažovateľ taktiež poukázal na skutočnosť, že najvyšší súd rozhodol o jeho návrhu *„za necelé dva dni“*, preto je podľa jeho názoru *„nepravdepodobné, aby v rozsahu jedného – alebo dvoch dní čo i len povrchno preštudoval 2000 stranový trestný spis“.*

Napokon sťažovateľ predložil ústavnému súdu fotokópiu uznesenia krajského súdu sp. zn. 10 NcC/22/2009 z 11. mája 2009 vo veci účastníka konania J. H., ktorým krajský súd rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu Galanta a prikázaní veci Okresnému súdu Trnava v konaní o ochrane osobnosti proti sudkyni Okresného súdu Galanta, ako aj fotokópiu uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Nc 23/2009 z 1. októbra 2009, ktorým najvyšší súd rozhodol o vylúčení sudcov krajského súdu z prerokovania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 23 NcC 32/2009, v ktorej mali sudcovia krajského súdu rozhodnúť o oznámení sudcov Okresného súdu Trnava, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré sú vylúčení z pojednávania vo veci sťažovateľovej žaloby o ochranu osobnosti podanej proti sudcom krajského súdu.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd jeho sťažnosť po predbežnom prerokovaní prijal na ďalšie konanie, a vo veci samej vydal tento nález:

„1. Krajské riaditeľstvo PZ v Trnave, úrad justičnej a Kriminálnej polície použitím protiprávne získaných – nezákonných – telefónnych odposluchov pri mojom trestnom stíhaní.

2. Krajská prokuratúra Trnava podaním obžaloby na moju osobu na základe nezákonne získaných dôkazov v prípravnom konaní a bez usvedčujúcich dôkazov.

3. Okresný súd Trnava prijatím nezákonnej obžaloby na predbežnom prerokovaní obžaloby a bez dostatočných dôkazov.

Nezákonným držaním mojej osoby vo vyšetrovacej väzbe – vyšetrovacia väzba mi skončila dňa 01. 12. 2006 a o jej ďalšom trvaní sa rozhodlo až dňa 19. 12. 2006 na predbežnom prejednaní obžaloby – Okresný súd Trnava nereagoval na rozhodnutie Ústavného súdu /I. ÚS 6/02/, podľa ktorého v zmysle čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, resp. čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba, bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo.

4. Krajský súd v Trnave v postavení Krajských sudcov a predsedkyne Krajského súdu /pri všetkej úcte a rešpektovaní práva sudcov na ich právny názor/ vedomým porušením zákona v môj neprospech a nedostatočne vykonávanou kontrolnou činnosťou nad rozhodnutiami Okresného súdu v Trnave.

5. Najvyšší súd SR svojím nesprávnym a proti právnym rozhodnutím porušil právo sťažovateľa R. S. na stíhanie a pozbavenie slobody iba v súlade so zákonom a z dôvodov ustanovených zákonom garantované čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivý súdny proces, stíhanie len zo zákonných dôvodov [čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (správne má byť čl. 17)] a inej ujmy na právach alebo majetku, garantované čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky, a preto sa citované uznesenia a rozsudky v celom rozsahu zrušujú a zároveň sa uvedeným orgánom prikazuje vo veci opätovne konať a rozhodnúť.

6. *Sťažovateľovi R. S. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 100 000 euro, ktoré sú porušovatelia povinní spoločne a nerozdielne mu vyplatiť v lehote do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.*

7. *Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia...“*

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Preto ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (m. m. I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti fyzickej osoby na konanie pred ústavným súdom je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03).

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania, a preto môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy); navyše sťažovateľ je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom. Keďže petit sťažnosti nebol dostatočne jasný a zrozumiteľný, ústavný súd vychádzal aj z jej odôvodnenia, z ktorého vyplýva, že sťažnosť smeruje proti:

- postupu krajského riaditeľstva spočívajúcemu v *„použití protiprávne získaných – nezákonných – telefónnych odposluchov pri mojom trestnom stíhaní“*,

- postupu krajskej prokuratúry spočívajúcemu v *„podaní obžaloby na moju osobu na základe nezákonne získaných dôkazov v prípravnom konaní a bez usvedčujúcich dôkazov“*,

- postupu okresného súdu spočívajúcemu v *„prijatí nezákonnej obžaloby na predbežnom prerokovaní obžaloby a bez dostatočných dôkazov“*, ako aj *„nezákonným držaním mojej osoby vo vyšetrovacej väzbe – vyšetrovacia väzba mi skončila dňa 01. 12. 2006 a o jej ďalšom trvaní sa rozhodlo až dňa 19. 12. 2006 na predbežnom prejednaní obžaloby“*,

- postupu krajského súdu spočívajúcemu vo *„vedomom porušovaní zákona v môj neprospech a nedostatočne vykonávanou kontrolnou činnosťou nad rozhodnutiami Okresného súdu v Trnave“*,

- postupu a uznesení najvyššiemu súdu sp. zn. 3 Ndt 9/2009 z 13. mája 2009 o rozhodovaní o vznesenej námietke zaujatosti proti sudcom krajského súdu, ktoré je podľa sťažovateľa *„nesprávnym a proti právnym rozhodnutím“*.

1. K namietanému postupu krajského riaditeľstva a krajskej prokuratúry

Trestná vec sťažovateľa, ktorej sa okrem iného týka jeho sťažnosť, je v čase jej predbežného prerokovania v štádiu odvolacieho konania na krajskom súde, kde je vedená pod sp. zn. 6 To 42/2008, pričom termín verejného zasadnutia je nariadený na 26. november 2009.

Preto, ak sťažovateľ tvrdí, že v jeho trestnej veci boli úkony vykonávané nezákonným spôsobom, môže tento argument predniesť v rámci odvolacieho konania (v rámci svojej obhajoby), prípadne následne aj v rámci konania o mimoriadnom opravnom prostriedku – dovolaní (za predpokladu, že budú splnené podmienky prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku). Bude vecou všeobecného súdu, aby posúdil túto argumentáciu sťažovateľa a vyvodil z nej závery. Závažné procesné chyby v konaní, na ktoré sťažovateľ poukazuje, môžu byť dôvodom na zrušenie prvostupňového rozsudku odvolacím súdom podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku, ako aj na podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, pričom dovolací súd má oprávnenie podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušiť napadnuté uznesenie odvolacieho súdu (alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo) a podľa okolností prípadu i predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 365/08).

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že sťažovateľ má v prebiehajúcom trestnom konaní k dispozícii právne prostriedky, ktorými sa môže v rámci uplatnenia svojho práva na obhajobu účinne domáhat' ochrany namietaného porušenia svojich základných práv na nezávislom a nestrannom súde v prebiehajúcom konaní v jeho trestnej veci. Nevyužitie uvedených možností ochrany základných práv sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému postupu okresného súdu

Vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv postupom okresného súdu, ku ktorému malo podľa neho dôjsť „*nezákonným držaním mojej osoby vo vyšetrovacej väzbe – vyšetrovacia väzba mi skončila dňa 01. 12. 2006 a o jej ďalšom trvaní sa rozhodlo až dňa 19. 12. 2006 na predbežnom prejednaní obžaloby*“, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že k namietanému postupu okresného súdu malo dôjsť ešte v decembri 2006, teda dva a pol roka pred podaním sťažnosti ústavnému súdu doručenej v júni 2009.

Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti s poukazom na § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre oneskorenosť.

3. K namietanému postupu krajského súdu

Čo sa týka namietaného porušenia sťažovateľom označených práv postupom krajského súdu, sťažovateľ v texte odôvodnenia svojej sťažnosti neuviedol žiadne argumenty, ktorými by konkretizoval, v čom má podľa neho spočívať namietané porušenie jeho práv. Iba v petite sťažnosti v bode 4 žiadal, aby ústavný súd rozhodol, že jeho označené práva boli porušené aj „*Krajským súdom v Trnave v postavení Krajských sudcov a predsedkyne Krajského súdu /pri všetkej úcte a rešpektovaní práva sudcov na ich právny názor/ vedomým porušovaním zákona v môj neprospech a nedostatočne vykonávanou kontrolnou činnosťou nad rozhodnutiami Okresného súdu v Trnave*“. Argumentácia sťažovateľa sa teda zúžila iba na samotné všeobecné konštatovanie o porušení jeho označených práv bez zdôvodnenia, v čom má podľa neho toto porušenie spočívať. Keďže sťažovateľ neuvádza žiadne konkrétne výhrady voči namietanému postupu krajského súdu, nemožno sa nimi zaoberať ani mu oponovať konkrétnymi argumentmi.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie, ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, pričom je potrebné ich konkretizovať nielen právne označením článkov ústavy alebo inej medzinárodnej zmluvy, ale aj skutkovo.

Pretože sťažovateľ okrem strohej konštatácie o nepochybnom porušení jeho práv postupom krajského súdu nijako neodôvodnil, v čom konkrétne spočívajú jeho výhrady voči tomuto postupu, nepreukázal tým ani existenciu príčinnej súvislosti medzi týmto postupom a namietaným porušením označených práv. Už z tohto samotného faktu možno vyvodit' záver o zjavnej neopodstatnenosti jeho sťažnosti v tejto časti.

Podľa názoru ústavného súdu má nedostatok odôvodnenia významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu.

Nevyhnutnou podmienkou konania ústavného súdu o individuálnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy je vznesenie relevantných námietok zo strany sťažovateľa spočívajúcich v uvedení skutočností svedčiacich o porušení jeho základných práv alebo slobôd rozhodnutím, opatrením, procesným postupom, príp. inou aktivitou alebo nečinnosťou konkrétneho orgánu verejnej moci (orgánu štátnej správy, územnej alebo záujmovej samosprávy, súdu atď.). Vznesenie takýchto námietok sťažnosť sťažovateľa neobsahuje.

Subjektívny názor sťažovateľa o porušení jeho práv nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich namietanému porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie.

Sťažnosť, ktorá bola doručená ústavnému súdu, neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, a preto nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

V súvislosti s nedostatkom zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti ústavný súd uvádza, že sťažovateľ, ako už bolo uvedené, je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05).

Pretože bez spojenia s adekvátnym odôvodnením neprichádzalo do úvahy preskúmať námietky sťažovateľa vo vzťahu k namietanému postupu krajského súdu, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti, ako aj pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

4. K namietanému postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 9/2009 a jeho uzneseníu z 13. mája 2009

Sťažovateľ napokon namietal porušenie svojich označených práv postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 9/2009 a jeho uznesením z 13. mája

2009, ktorým nebolo vyhovené jeho návrhu na odňatie a prikázanie veci podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku.

Sťažovateľ 8. apríla 2009, teda v čase, keď bolo proti nemu vedené trestné stíhanie v štádiu odvolacieho konania pred krajským súdom (vec bola predložená krajskému súdu 9. júna 2008), podal na okresnom súde žalobu o ochranu osobnosti proti všetkým sudcom krajského súdu, ktorú odôvodnil takto: „*Krajská prokuratúra v Trnave dňa 27. 11. 2006 podala na mňa obžalobu za obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby psychotropných látok, jedov a prekurzorov... Bol som daný do väzby uznesením OS Trnava... zo dňa 21. 04. 2006... následne obžalovaný a odsúdený bez jediného dôkazu len na základe údajných telefonických kontaktov medzi mnou a E. B. ... Som nevinný, žalovaného skutku som sa nedopustil, z toho dôvodu som neustále podával ja a môj obhajca žiadosti o prepustenie z väzby a takisto sme neustále podávali návrhy na vykonanie dôkazov... Keď mi OS v Trnave moje neustále žiadosti o prepustenie z väzby a iné... zamietal, obracal som sa so sťažnosťou na Krajský súd v Trnave, a aj priamo na predsedkyňu Krajského súdu v Trnave... Aj tieto sťažnosti mi sudcovia Krajského súdu... a predsedníčka... zamietli.*

Mám zato, že týmto spôsobom žalovaný v postavení krajských sudcov a predsedkyne... vedome porušovali zákon v môj neprospech a nedostatočne vykonávali kontrolnú činnosť nad rozhodnutiami Okresného súdu v Trnave, čím spôsobili, že aj keď som sa skutku nedopustil, bol som vo väzbe až od: 21. 04. 2006 do 19. 10. 2008.

Žalovaní sudcovia Krajského súdu a predsedkyňa nerešpektovali moje ústavné, ľudské a občianske práva a rozhodnutia a vedome ma držali vo väzbe na základe protiprávne získaných dôkazov – telefónnych odposluchov a tak neoprávnene obmedzovali moju osobnú slobodu.

Žalovaní týmto svojím konaním porušili zásadu prezumpcie neviny a významným spôsobom porušili základné zásady trestného konania..., ako i ľudské a občianske práva žalobcu...

Rovnako žalovaní týmto konaním porušili moje všeobecné práva spočívajúce v duševnej a telesnej integrite mojej osobnosti, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti...

Preto som sa rozhodol iniciovať konanie pred všeobecnými súdmi na ochranu svojej osobnosti touto žalobou.“

Sťažovateľ v závere žaloby navrhol okresnému súdu, aby vydal rozsudok, ktorým by bolo žalovaným uložené „zdržať sa v budúcnosti takéhoto konania... po právoplatnosti tohto rozhodnutia sa... ospravedlniť... zaplatiť... spoločne nemajetkovú ujmu v sume 25 000 Sk a nahradiť... trovy konania...“.

V ten istý deň, ako sťažovateľ podal žalobu o ochranu osobnosti proti sudcom krajského súdu (teda aj proti tým, ktorí mali rozhodovať v jeho trestnej veci ako členovia odvolacieho senátu), vzniesol aj námietku zaujatosti a žiadal s poukazom na judikatúru „Rč. 101/2000-I., II.“ (mohlo by ísť pravdepodobne o judikát najvyššieho súdu sp. zn. Rt 4 Tz 12/2000, pozn.) postupovať podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku (delegácia veci), a to z dôvodu, že je so sudcami krajského súdu v súdnom spore.

Po vyjadrení všetkých sudcov krajského súdu (že sa necítia byť zaujatí, nemajú žiadny vzťah k účastníkom konania a obžalovaným nepoznajú) bola vec predložená najvyššiemu súdu na rozhodnutie, ktorý v napadnutom uznesení uviedol, že „nie je daný dôvod na odňatie trestnej veci obžalovaného R. S. a spol. Krajskému súdu v Trnave a jej prikázanie inému krajskému súdu“.

Najvyšší súd uvedený záver odôvodnil takto:

«Z obsahu spisu vyplýva, že vec napadla na Krajský súd v Trnave ešte 9. júna 2008. Predsedníčka senátu určila termíny verejných zasadnutí na dni 17. júla 2008, 1. októbra 2008, 29. januára 2009 a 16. apríla 2009. Všetky tieto termíny museli byť zrušené z dôvodu, že všetci obžalovaní postupne vznášali generálne námietky zaujatosti voči sudcom Krajského súdu v Trnave a domáhali sa odňatia veci tomuto krajskému súdu a jej prikázania inému krajskému súdu. O návrhoch obžalovaných rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uzneseniami, sp. zn. 1 Ndt 10/2008, z 30. júla 2008 (námietka obžalovaného R. S.), sp. zn. 6 Ndt 10/2008, z 19. novembra 2008 (námietka obžalovaného J. S.) a sp. zn. 4 Ndt 2/2009, zo 16. apríla 2009 (námietka obžalovanej R. S.) vždy tak, že trestnú vec obžalovaných S. Krajskému súdu v Trnave neodníma, pretože pre takýto postup nebol zistený zákonný dôvod.

Podľa existujúcej súdnej praxe námietka zaujatosti vznesená procesnou stranou proti všetkým sudcom konkrétneho súdu, v danom prípade proti sudcom Krajského súdu v Trnave, sa považuje za návrh na delegáciu v zmysle ustanovenia § 23 ods. 1 Tr. por.

Podľa § 23 ods. 1 Tr. por., z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa; o odňatí a prikázaní rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.

Z dikcie vyššie citovaného ustanovenia § 23 ods. 1 Tr. por. jasne vyplýva, že odňatie veci príslušnému súdu a jej prikázanie inému súdu toho istého stupňa je prípustné len za podmienok, že existujú na to dôležité dôvody.

V zmysle ustanovenia § 23 ods. 1 Tr. por. za dôležité dôvody je potrebné považovať také okolnosti, ktoré umožnia celkovo lepšie uplatniť základné zásady trestného konania a splnenie účelu trestného konania iným súdom ako súdom miestne príslušným. Dôležitými dôvodmi sú okolnosti, ktoré zabezpečia zistenie skutkového stavu veci, dodržanie zásady ústnosti a bezprostrednosti, výchovné pôsobenie trestného konania na obžalovaného i na ostatných občanov a zabezpečia najmä dôveru občanov v nestranné, objektívne a spravodlivé rozhodnutie súdu.

Z článku 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Pre zmenu príslušnosti súdu určenej zákonom, a teda pre rozhodnutie o odňatí veci a jej prikázaní inému súdu toho istého druhu a stupňa musia existovať závažné „dôležité dôvody“. V predmetnej veci obžalovaný uviedol ako dôvod vznesenej námietky skutočnosť, že na Okresný súd v Trnave podal občiansko-právnu žalobu na ochranu osobnosti, pričom sudcovia Krajského súdu v Trnave vystupujú v tomto spore v pozícii žalovaných.

Z kópie žaloby, ktorú obžalovaný pripojil k námietke zaujatosti ako dôkaz o tom, že je v súdnom spore so sudcami krajského súdu, však nevyplýva, že táto bola na Okresnom súde v Trnave skutočne aj podaná, chýba na nej prezentačná pečiatka súdu. V prípade, že by aj takáto žaloba na súd bola skutočne podaná, vzhľadom na dispozičné právo obžalovaného s touto žalobou a jeho právo vziať ju v ktoromkoľvek štádiu späť, ako aj vzhľadom na predchádzajúci postup obžalovaných pri podávaní námietok zaujatosti, Najvyšší súd Slovenskej republiky vníma konanie obžalovaného skôr ako snahu oddialiť

konečné rozhodnutie v predmetnej trestnej veci a prípadné potvrdenie uložených vysokých nepodmienečných trestov odňatia slobody.

Pri posudzovaní, či v konkrétnej trestnej veci existujú dôležité dôvody na delegáciu, nemožno vychádzať len z jedného hľadiska, ale vo vzájomnej súvislosti treba hodnotiť všetky okolnosti prípadu, ktoré prichádzajú do úvahy. Súd musí posudzovať, či návrh strany na delegáciu obsahuje dôležitý dôvod v zmysle § 23 ods. 1 Tr. por. a či nie je len účelovým krokom smerujúcim k predĺženiu konania.

Z obsahu predloženého spisového materiálu nevyplývajú žiadne okolnosti, ktoré by odôvodňovali postup podľa § 23 ods. 1 Tr. por. Dôležitým dôvodom odňatia a prikázania veci nemôže byť skutočnosť, že obžalovaný sa nestotožní s vecným rozhodnutím súdu.

Na nápravu prípadných pochybení v rozhodovacej činnosti súdov slúžia výlučne riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktorými sa obžalovaný môže domáhať preskúmania jednotlivých rozhodnutí v jeho trestnej veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto môže konštatovať, že v posudzovanom prípade neboli splnené zákonné podmienky tak, ako ich má na mysli ustanovenie § 23 ods. 1 Tr. por., a preto rozhodol tak, že trestnú vec obžalovaného R. S. a spol. Krajskému súdu v Trnave neodníma.»

Ústavný súd uvádza, že príslušný všeobecný súd môže rozhodnúť o odňatí a prikázaní veci v rámci trestného konania na základe relevantného návrhu, pričom výsledok rozhodovacej činnosti musí mať oporu v zákone.

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd nevyhovел návrhu sťažovateľa na postup podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý umožňuje súdu z dôležitých dôvodov delegovať vec inému súdu toho istého druhu a stupňa. Ústavný súd v týchto súvislostiach upriamuje pozornosť na pojem „z dôležitých dôvodov“. Niet pochyb o tom, že Trestný poriadok taxatívne nevymedzuje predpoklady, na základe ktorých možno realizovať daný postup. Je preto na úvahe všeobecného súdu ustáliť, ktoré dôvody považuje za dôležité. Samozrejme, v takýchto prípadoch nemôže ísť o ničím neodôvodnenú úvahu súdu, pretože aj v rámci takejto úvahy je súd povinný rešpektovať princípy spravodlivého procesu a v neposlednom rade aj ustálenú súdnu prax.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne ozrejmil dôvody nevyhovenia návrhu sťažovateľa na delegáciu veci podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku, keď poukázal aj na postup sťažovateľa a ďalších dvoch spoluobžalovaných spočívajúci v postupnom vznášaní námietok zaujatosti voči sudcom krajského súdu a domáhaní sa delegácie veci (z dôvodu ktorého museli byť zrušené už štyri nariadené termíny verejných zasadnutí), ktorým nebolo ani v jednom prípade vyhovené, pretože nebol zistený zákonný dôvod na takýto postup. Najvyšší súd sa oboznámil so žalobou sťažovateľa o ochranu osobnosti (založenou na jeho výhradách vo vzťahu k tvrdeným pochybeniam sudcov krajského súdu pri rozhodovaní v jeho trestnej veci, z čoho sťažovateľ usúdil, že došlo k zásahu do jeho osobnosti, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti) a uviedol, že pri posudzovaní, či v konkrétnej trestnej veci existujú dôležité dôvody na delegáciu, treba hodnotiť všetky okolnosti daného prípadu v ich vzájomnej súvislosti, a nie jednotlivo. Taktiež je podľa názoru najvyššieho súdu potrebné posúdiť, či takýto návrh na delegáciu nebol len zámerom, ktorý mal viesť iba k predĺženiu konania a oddialeniu konečného rozhodnutia. V tejto súvislosti argumentoval aj tým, že na nápravu procesných pochybení, ktoré vytýka sťažovateľ v podanej žalobe o ochranu osobnosti, slúžia výlučne riadne a mimoriadne opravné prostriedky.

Ústavný súd uvádza, že nemá pozíciu opravnej inštalácie voči rozhodnutiam všeobecných súdov a ani nenapráva ich skutkové alebo právne výstupy, ak sa zakladajú na konkrétnych faktoch a sú aj dostatočne odôvodnené, o to viac, ak v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov sa má verdikt súdu zakladať na voľnej úvahe (obdobne napr. III. ÚS 238/08).

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého postupu a uznesenia najvyššieho súdu nezistil skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné hodnotiť vyvedené závery ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a ktoré by mali zároveň za následok porušenie práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že najvyšší súd za dva dni nemohol dôkladne preštudovať jeho trestný spis, ktorý má viac ako 2000 strán, ústavný súd uvádza, že najvyšší súd nerozhodoval o vine a treste sťažovateľa, ale o námietke zaujatosti, keď podstatný pre rozhodnutie bol obsah žaloby sťažovateľa o ochranu osobnosti, jeho návrhu na delegáciu, ako aj vyjadrenia sudcov o ich zaujatosti.

Čo sa týka predložených fotokópií uznesení všeobecných súdov, ktorými boli civilné veci sťažovateľa, ako aj inej fyzickej osoby prikázané (delegované) inému všeobecnému súdu, ústavný súd poukazuje na inú procesnú situáciu, keď v uvedených prípadoch samotní sudcovia všeobecných súdov oznámili skutočnosti, pre ktoré sú vylúčení pri rozhodovaní o námietke zaujatosti iných sudcov, resp. v konaní o ochrane osobnosti smerujúcej proti ich kolegyni.

Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ napokon namieta okrem iného aj porušenie čl. 49 ústavy. Tento článok je ústavným príkazom pre zákonodarcu upraviť zákonom, čo je trestný čin, a tiež tresty a iné ujmy na právach alebo majetku, ktoré môžu byť uložené za spáchanie trestného činu.

Tento ústavný článok nie je sám osebe priamo aplikovateľný v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto nie je daná ani príčinná súvislosť medzi týmto článkom ústavy a namietaným postupom a uznesením najvyššieho súdu. Vzhľadom na to ústavný súd sťažnosť v tejto časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok, neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2009